

Rekenkamer Zaanstad

Weesperstraat 105A
1018 VN Amsterdam

Gemeente Zaanstad
T.a.v. de gemeenteraad
Postbus 2000
1500 GA Zaandam

datum 29 februari 2024
ons kenmerk RZ_24_002
behandeld door E. Oppenhuis
cc A. Maaskant, M. Catsburg
onderwerp Beantwoording vragen auditcommissie i.h.k.v. Grip op Warmtenetwerk Zaanstad

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 25 januari 2024 presenteerden wij de resultaten van ons onderzoek *Grip op Warmtenetwerk Zaanstad* in een technische sessie tijdens het Zaanstad Beraad. Op 15 februari 2024 volgde een politiek-inhoudelijke bespreking in het Zaanstad Beraad. Naar aanleiding van de technische sessie en de politiek-inhoudelijke bespreking heeft de auditcommissie mij op 25 februari 2024 gevraagd om te reflecteren op de argumenten die het college gaf om drie aanbevelingen niet (geheel) over te nemen. De auditcommissie heeft deze vraag gesteld om de raad te helpen in de afweging de aanbevelingen integraal, dan wel in een iets meer gekaderde vorm, over te nemen. Graag voldoe ik aan dat verzoek van de auditcommissie.

Hieronder ga ik kort in op de drie aanbevelingen die het betreft. Voorafgaand daaraan wil ik benadrukken dat aanbeveling 1 gericht is op het verbeteren van procedures bij alle verbonden partijen. De aanbevelingen 4 en 6 zijn specifiek gericht op het verbeteren van de grip op WNZ. Tijdens de inhoudelijke bespreking leek daar wat verwarring over te bestaan.

Aanbeveling 1: Zorg altijd voor een goede borging van het publiek belang

Het college wil zich bij deze aanbeveling beperken tot het maken van nieuwe afspraken met WNZ over de jaarstukken (aanbeveling 5), waarin meer aandacht is voor het publiek belang. Dat lijkt ons voor WNZ een goede strategie. Bij de borging van het publiek belang is het belangrijk dat het publiek belang niet alleen in statuten en overeenkomsten wordt vastgelegd, maar ook in strategische plannen. Bovendien dient het publiek belang vertaald te worden naar niet-financiële indicatoren waarover verantwoording kan worden afgelegd. In het geval van WNZ betreft dat bijvoorbeeld de mate van CO2-reductie of het aandeel getransporteerde duurzame warmte.

Zoals hiervoor al is opgemerkt is de aanbeveling gericht op de borging van het publiek belang bij alle verbonden partijen en niet alleen bij WNZ. Er leek tijdens de politiek-inhoudelijke

behandeling wat onduidelijkheid te bestaan over wat onder borging van het publiek belang moet worden verstaan. Wat wij eronder verstaan is dat per verbonden partij het bij oprichting gedefinieerde belang wordt vastgelegd in afspraken en wordt uitgewerkt in (een beperkte set) niet-financiële indicatoren waarmee de realisatie van het publiek belang door de raad kan worden gevolgd. Tijdens de bespreking gaf de wethouder aan dat al eerder is onderkend dat de borging van het publiek belang scherper moet en dat de wethouder daarover met informatie naar de raad komt en is gekomen. Deze reactie van de wethouder staat volgens mij het overnemen van de aanbeveling niet in de weg, maar onderschrijft onze aanbeveling juist. Waarbij we begrijpen dat er wel maatwerk nodig is omdat de verbonden partijen van Zaanstad zeer verschillend zijn. In het plan van aanpak zou het college kunnen aangeven hoe het met deze verschillen wil omgaan.

Aanbeveling 4: Stel een toekomst- en exit-strategie vast

Het college gaf tijdens het Zaanstad Beraad aan dat ze het niet zinvol acht om nu een uitgebreide exit-strategie voor WNZ te maken: het kost veel tijd en geld en er zijn veel verschillende scenario's, waarvan niet zeker is of die zich ook voor gaan doen. Het college gaf tevens aan dat bij bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen enkel een exit-strategie op hoofdlijnen is vastgelegd, mede omdat de Wgr dit voorschrijft.

Onze aanbeveling in het rapport beoogt niet het opstellen van een lijvig document met allerlei exit-strategieën voor verschillende scenario's. Een exit-strategie op hoofdlijnen net als bij gemeenschappelijke regelingen, lijkt ons echter wel wenselijk. In een dergelijke strategie geeft de gemeente aan wat er gebeurt als ze in de toekomst om wat voor reden ook de participatie in WNZ wil beëindigen. Elementen die daarin aan de orde kunnen komen zijn bijvoorbeeld wat te doen met de gemeentelijke aandelen, het vermogen van de deelneming en garanties rondom leveringszekerheid van warmte. Een dergelijke exit-strategie is er nu niet. We kunnen ons voorstellen dat het college in het plan van aanpak schetst hoe het wil komen tot een exit-strategie op hoofdlijnen.

Aanbeveling 6: Verbeter het risicomanagement in de gemeentelijke organisatie

Tijdens de behandeling van het rapport bleek dat het college deze aanbeveling heeft opgevat als het gemeentebreed verbeteren van het risicomanagement. Het college is van mening dat het risicomanagement rondom de P&C-cyclus gemeentebreed goed georganiseerd is. Hier hebben wij geen onderzoek naar gedaan en de aanbeveling heeft hier ook geen betrekking op. Zoals we in onze brief van 23 januari 2024 al aangaven heeft de aanbeveling alleen betrekking op risico's rondom WNZ. We vinden dat het tweejaarlijkse proces van risico-inventarisatie, het nemen van beheersmaatregelen en het evalueren van de effectiviteit van die beheersmaatregelen voor WNZ te los en niet navolgbaar is ingericht en dus kan worden verbeterd. Uit de reactie van de wethouder Financiën tijdens de politiek-inhoudelijke bespreking leiden we af dat als de aanbeveling wordt opgevat zoals wij hem hebben bedoeld, het college geen bezwaar heeft tegen het overnemen van deze aanbeveling.

Tot slot

Ter afsluiting wil ik nog een algemene opmerking maken. Tijdens de politiek-inhoudelijke bespreking gaf het college aan pragmatisch met onze aanbevelingen om te willen gaan en geen "documentenfabriek" te willen optuigen. Dat lijkt mij een heel goed uitgangspunt bij het beter vastleggen van afspraken, het op orde brengen en houden van dossiers en het navolgbaar

monitoren van verbonden partijen. Als dit goed gebeurt kan er tijd, en daarmee geld, worden bespaard bij het houden van grip op WNZ en andere verbonden partijen.

Ik hoop u met deze reactie voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

A.L. Daalder
directeur Rekenkamer Zaanstad